

Distribution: Kommunernas
socialförvaltningar, Ålands
landskapsregering (socialvårdsbyrå),
minister Wille Valve, Ålands
Ombudsmannamyndighet, ÅMHH
webbplats

Behörighetskrav vid rekrytering av socialarbetare

Bakgrund

Ålands landskapsregering¹ och fackorganisationen Talentia Åland r.f.² har under år 2018 framfört att Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) bör följa upp hur åländska kommuner förhåller sig till lagstadgade behörighetskrav vid rekrytering av socialarbetare. Talentia Åland r.f. påtalar i en skrivelse att felaktigheter i rekryteringsannonser förekommer och att icke-behörig personal påverkar klientärendena negativt samt att frågan också är aktuell ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Ålands landskapsregering konstaterar för sin del att en tillsynsmyndighet bör följa upp hur kommunerna förhåller sig till behörighetslagen och se till att man inte sätter i system att anställa icke-behöriga personer.

Behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården regleras genom 1 § 1 mom. 3 punkten i blankettförordningen³. Enligt nämnda lagrum är förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992) tillämplig i landskapet (nedan: behörighetsförordningen). Enligt 1 § 2 mom. i blankettförordningen ska ändring av de i 1 mom. angivna förändringarna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av förordningen.

Enligt 10 § 2 mom. i socialvårdslagen⁴ ska kommunen till sitt förfogande ha tjänster vilka tillhandahålls av en tjänsteinnehavare som deltar i klientarbetet och har yrkesmässig behörighet som socialarbetare. Behörighetsvillkoren för socialarbetare regleras närmare i 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen. Behörig för i huvudsak administrativa ledningsuppgifter inom socialvården eller social- och hälsovården är enligt 2 § 2 mom. i behörighetsförordningen även en person som har avlagt för uppgiften lämplig högre högskoleexamen.

ÅMHH har på basis av de ovannämnda uppgifterna, initierat ett tillsynsärende i form av en webbenkät under perioden 21.08 – 21.09.2019 kring rekrytering av socialarbetare, riktad till samtliga kommunala socialförvaltningar på Åland. Representanter för samtliga 16 socialförvaltningar har besvarat enkäten (nivå: kommundirektör, socialchef, socialsekreterare). Antalet faktiska respondenter uppgår till 13, eftersom samarbetsavtal finns om delar av socialservice mellan socialförvaltningarna i Finström/Geta, Kökar/Sottunga och Sund/Vårdö.

¹ Lagstiftningspromemoria gällande förslag till förnyande av socialvårdslagstiftning. ÅLR 2018/3892 s. 75.

² Brev daterat 26.02.2018 "Ärende: behörighetskrav för socialarbetare".

³ Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

⁴ Socialvårdslagen (FFS 710/1982) är antagen på Åland genom 1 § 1 punkten i landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Resultat

1. Antal tjänster som socialarbetare (tabell 1)

	Antal inrättade tjänster som socialarbetare	Antal inte tillsatta tjänster som socialarbetare
Brändö	0	0
Eckerö	1	0
Finström/Geta	2	0
Föglö	1	0
Hammarland	1	0
Jomala	2	0
Kumlinge	1	0
Kökar/Sottunga	1	0
Lemland	2	0
Lumparland	1	0
Mariehamn	12	0
Saltvik	1	1
Sund/Vårdö	2	2 0*
Totalt	27	1

* ÅMHHM korrigering 24.10.2019 enligt önskemål av Susanne Peltonen

ÅMHHM:s bedömning

ÅMHHM konstaterar att Brändö kommun har uppgett att kommunen helt saknar en inrättad tjänst som socialarbetare och att kommunen som motivering till svaret uppger att kommunen har en inrättad tjänst som socialsekreterare i enlighet med 2 § 2 mom. i behörighetsförordningen. ÅMHHM konstaterar att behörighetskraven för socialarbetare inte regleras enligt 2 § 2 mom. i nämnda förordning, utan i 2 § 1 mom. i nämnda förordning. ÅMHHM bedömer därmed att Brändö kommun därmed inte uppfyller kraven i 10 § 2 mom. i socialvårdslagen.

ÅMHHM konstaterar därtill att Föglö kommun och Kumlinge kommun (se tabell 1) har uppgett att de har inrättade tjänster som socialarbetare, men som motivering till svaren uppgett att tjänsten handhas av socialsekreterare. ÅMHHM konstaterar att behörighetskraven enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen i sådana fall ska tillämpas, vilket kommunerna själva uppgett att inte är fallet (se tabell 2).

2. Antal inrättade tjänster som socialarbetare tillsatta med socialarbetare som uppfyller behörighetskraven enligt 2 § 1 mom. i FFS 804/1992 (tabell 2)

Kommun/stad	Antal inrättade tjänster som socialarbetare tillsatta med socialarbetare som uppfyller behörighetskraven	Antal inrättade tjänster som socialarbetare tillsatta med socialarbetare som inte uppfyller behörighetskraven
Brändö	0	0
Eckerö	1	0
Finström/Geta	1	0
Föglö	0	1
Hammarland	1	0
Jomala	2	0
Kumlinge	0	1
Kökar/Sottunga	1	0
Lemland	2	0
Lumparland	1	0
Mariehamn	10	2
Saltvik	1	0
Sund/Vårdö	2	0
Totalt	22	4

ÅMHM:s bedömning

ÅMHM konstaterar att Föglö kommun, Kumlinge kommun och Mariehamns stad uppger att tjänster som socialarbetare är tillsatta med socialarbetare som inte uppfyller behörighetskraven enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen (tabell 2).

ÅMHM konstaterar att ifrågavarande socialförvaltningar motiverar svaren i tabell 2 med att ordinarie socialarbetare är behörig men att socialarbetarvikarien har en magister i socialpolitik och är därmed inte behörig socialarbetare (Finström/Geta); inga behöriga sökanden har ansökt de två senaste åren (Föglö); eftersom formellt behöriga sökande till tjänsterna har saknats har icke behöriga anställts som t.f. eller vikarier för viss tid (Mariehamn).

ÅMHM konstaterar att Kumlinge kommun explicit hänvisar till 7 § i behörighetsförordningen som förklaring till att tjänsten som socialarbetare handhas av t.f. socialsekreterare anställd för ett år. ÅMHM konstaterar att enligt 7 § i behörighetsförordningen kan, om det för en uppgift inte är möjligt att få en person med stadgad behörighet, för uppgiften för högst två år i sänder anställas en

person som har en utbildning som kan anses vara tillräcklig och om möjligt praktisk erfarenhet av den ifrågavarande uppgiften.

ÅMHM konstaterar emellertid att denna undantagsmöjlighet inte omfattar socialarbetare. Enligt Statsrådets förordning (1082/2000) om ändring av 7 § förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården fogades ett nytt 2 mom. till ifrågavarande 7 § i behörighetsförordningen:

Den rätt att avvika från behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården vilken avses i 1 mom. tillämpas inte på tjänsteinnehavare som avses i 10 § 2 mom. socialvårdslagen (710/1982).

ÅMHM konstaterar att enligt 1 § 2 mom. i blankettförordningen ska ändring av de i 1 mom. angivna förändringarna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av samma förordning. ÅMHM konstaterar att inga undantag nämns i blankettförordningen vad gäller de ovannämnda ändringar som Statsrådets förordning (1082/2000) innebär, varför dessa gäller också i landskapet Åland. ÅMHM bedömer därmed att samtliga ovannämnda kommuner som uppger att de anställt obehöriga socialarbetare, inte uppfyller kraven i 10 § 2 mom. i socialvårdslagen och 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen.

3. Vilka behörighetskrav för socialarbetare har ni angett i rekryteringsannonser till socialarbetare? (tabell 3)

Kommun/stad	Enbart sökande som uppfyller behörighetskrav enligt 2 § 1 mom. i FFS 804/1992 kan komma ifråga	Även sökande som uppfyller lägre behörighetskrav än enligt 2 § 1 mom. i FFS 804/1992 kan komma ifråga
Brändö		X
Eckerö	X	
Finström/Geta	X	
Föglö	X	
Hammarland		X
Jomala	X	
Kumlinge	X	
Kökar/Sottunga	X	
Lemland	X	
Lumparland	X	
Mariehamn	X	
Saltvik	X	
Sund/Vårdö	X	

ÅMHM:s bedömning

ÅMHM konstaterar att Brändö kommun och Hammarlands kommun uppger att de i rekryteringsannonser angett att även socialarbetare som inte uppfyller behörighetskraven enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen kan komma ifråga (tabell 3). ÅMHM konstaterar därtill att Eckerö kommun som motivering till svaret uppger att kommunen en gång annonserat med lägre behörighetskrav när man inte fick någon sökande.

ÅMHM bedömer att det inte är möjligt enligt gällande lagstiftning att ens i enstaka annonser uppge att sökande som inte uppfyller behörighetskraven till socialarbetare enligt 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen, kan söka tjänster som socialarbetare. Anledningen är att Statsrådets förordning (1082/2000) inte möjliggör ett undantag på denna punkt, vilket konstaterades ovan. ÅMHM bedömer att Brändö kommun, Hammarlands kommun och Eckerö kommun har handlat på ett sätt som inte uppfyller kraven i 10 § 2 mom. i socialvårdslagen och 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen.

Konsekvenser

ÅMHM uppmärksamgör genom separata beslut socialförvaltningarna i Brändö kommun, Föglö kommun, Kumlinge kommun, Mariehamns stad, Finströms kommun, Geta kommun, Eckerö kommun och Hammarlands kommun på att vid rekrytering och tillsättande av socialarbetare iaktta kraven i 10 § 2 mom. i socialvårdslagen och 2 § 1 mom. i behörighetsförordningen.

ÅMHM förbehåller sig rätten att följa upp hur samtliga åländska socialförvaltningar i fortsättningen följer gällande lagstiftning på området för att garantera ett rättssäkert förfarande.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör